

איצרות ומגיד ממעורבות

בית מדרשו של המגיד

סיכום ותמצות דברי תורתו של המגיד

המשכן כנגד עשרה מאמרות והמנורה כנגד בראשית נשמת המאמרות

במאמר זה, מבאר רבינו את טעם הענין המפורסם אודות פרשת תצוה, שבה לא נאמר שמו של משה רבינו, רק היא פותחת במילים 'ואתה תצוה את בני ישראל' (שמות כז כ).

רבינו חוזר ושונה בספריו פעמים רבות שעשרת הדברות, שבהם נכללים כל פסוקי התורה, מכוונים כנגד עשרת המאמרות שבהם נברא העולם שהם בחינת חכמה שבלב הנרמזת באות יו"ד שמיניינה עשרה, והם מקור הויית כל הנמצאים. וממילא מובן, שכשם שעשרת המאמרות הם החיות וה'נשמה' הפנימית שמחיה את העולם, כך עשרת הדברות הם התמצית והחיות של כל התורה כולה.

וכמבואר במגיד דבריו ליעקב (סימן רסד): 'כי הוא אמר ויהי הוא צוה ויעמוד' (תהלים לג ט), דהנה איתא במדרש (שמות רבה כט ט) 'עמודי שמים ירופפו' (איוב כו יא), שלא היה עדיין קיום וחיזוק לבריאת העולם עד שנתנה תורה. הטעם לזה הוא כי בעשרה מאמרות נברא העולם שנאמר (בראשית א ג) 'ויאמר וכו', והנה אמירה היא בלב בסוד המחשבה, [ודיבור לא] היה עדיין, אמנם אחר כך במתן תורה אז היה בסוד הדיבור, שנאמר (שמות כ א) 'וידבר אלהים וכו', שניתנו עשרת הדברות נגד עשרה מאמרות אז נתחזק העולם, כי הכל נעשה בשלימות במחשבה ודיבור. וזהו אפשר לומר (תהלים קיט קסב) שש אנכי על אמרתיך, רוצה לומר אנכי של עשרת הדברות על אמרתיך, היינו עשרה מאמרות, שנעשה שמחה בכל העולמות, שנתחזקו בסוד הדיבור גם כן. וזהו כי הוא אמ"ר ויהי, רוצה לומר שבעשרה מאמרות נתהוו כולם, הוא צוה, רוצה לומר בעשרת הדברות, אז ויעמוד, שנתחזקו כולם כנזכר לעיל.

וידוע שמאמר הראשון מעשרת המאמרות הוא שורש וראש לכל שאר המאמרות, והוא מאמר בראשית ברא אלוקים. שבו לא נאמרים המילים "ויאמר אלוקים", מכיון שהוא בחינת החכמה אלוקית שלמעלה מדרגת הדיבור שהיא גילוי, והיא שורש אל המשכת האלקות בעולם שמתוכו נתגלו כל עשרת המאמרות ובו כלול כל הגילוי האלוקי שעתידי להיות במשך כל שנות קיומו של העולם.

במאמרים אחרים מוסיף המגיד ומבאר שזו היא בעצם מחשבת השעשועים בישראל, שהקדוש ברוך הוא התענג והשתעשע בכך שצייר במחשבתו כביכול את הצדיקים שעתידיים לעבדו ברוב חשק וגעגועים ואהבה רבה, ומכאן זה ברא את העולמות כולם, ועל כך נאמר ברש"י (בראשית א א) "בשביל ישראל שנקראו ראשית". וכמבואר באור תורה (סימן נז), מגיד דבריו ליעקב (סימן צט (קח)). אור האמת (מח. ושם כד: בקיצור). 'ויאסור יוסף מרכבתו' (בראשית מו כט). כתיב (תהילים קלט ב) 'בנתה לרעי מרוחק'. כי הנה שני אהבות יש, אהבה האחת מחמת גודל האהבה שיש לו אל הבן עושה לו כל הטובות, והשניה מחמת אהבתו אותו מוכיח אותו ומכה אותו. והנה כל מציאות שיש בעולם בוודאי הוכרח להיות במחשבתו הקדומה תחילה. והנה שני אהבות הנזכרות היו כבר במחשבה קדומה באופן זה. כי תחילה עלו ישראל במחשבה, רוצה לומר שאף על פי שישאל הם אחרונים לכל הנמצאים בפועל, אבל במחשבה הם קדומים לכל, וכולם לא נבראו אלא בשביל ישראל שנקראו ראשית, דהיינו שיקבל הקדוש ברוך הוא תענוג מהם. וזהו עצם המחשבה אלא אמלוק. וזהו בראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית (בראשית רבה א א), דהיינו שאהבת הבורא לישראל גרמה בריאת העולמות. וזו היא אהבה הראשונה, רוצה לומר שמחמת אהבתו היטיב להם ומשפיע לכל העולמות.

כנגד מאמר זה, מכוונים גם עשרת הדברות, שהראשון שבהם הוא מאמר "אנכי ה' אלקיך", שהוא גילוי אלוקי כללי, הכולל את כל הגילוי אלקות של שאר הדברות. זאת הסיבה לכך שמאמר זה שמועו ישראל מפי הקדוש ברוך הוא בעצמו, כי הוא לא ניתן לאמירה על ידי משה רבינו. אמנם משה רבינו עצמו, הוא הגילוי הממשי של "אנכי ה' אלקיך", כלומר הביטוי לאלקותו יתברך כפי שמתגלית ושורה על בשר ודם שבטל ומבוטל באופן מוחלט להקדוש ברוך הוא, כמבואר בדברי רבינו שביטולו לקודשא בריך הוא היה בדרגה שלא ידע אם ישנו בעולם כלל אם לאו.

גם כלי המשכן מכוונים כידוע כנגד עשרת המאמרות, וכמו שהאריך רבינו לבאר בכמה מקומות, והמנורה היא החלק המכוון כנגד האין' שלא ניתן להסבירו בדיבור, וכמבואר בגמרא (מנחות כט). שנתקשה משה במעשה המנורה עד שהראה לו הקדוש ברוך הוא מנורה של אש ואמר לו כזה ראה וקדש, מכיון שהמנורה מכוונת על ה'אש' הפנימית של כל התורה כולה.

ומטעם זה עיקר מצוות המנורה היא יציקת השמן זית בתוך הנרות, כי הוא משל מעין הנמשל למאמר ראשון שהוא החיות של כל המאמרות, שכשם שבכל הבריאה יש חיות פנימית שהיא כביכול השמן של כל הבריאה, והוא 'היול' שבו, והדוגמא ל'היול' בגשמיות הוא השמן, כך מאמר 'בראשית' הוא 'היול' של כל עשרת המאמרות, שעליו בעצמו שורה הגילוי האלוקי של האין', כמו שהאש שורה על השמן ובווערת על ידו.

מגיד מראשית

תורתו של המגיד ויע"א לפרשת השבוע

'וְאֵתָהּ תִצְוֶה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ אֵלֶיהָ שִׁמֹן זֵית זָךְ' (שמות טז כ), על דָּרְךְ (ברכות נה). יוֹדֵעַ הִיָּה בְּצִלְאֵל לְצִרְף אוֹתֵיֹת שֶׁנִּבְרְאוּ בָּהֶם שְׁמִים וְאַרְץ. הַמְשִׁכֵן הִיָּה חַיּוֹת שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת
שעל ידו שרתה השכינה בעולם, והוא התענוג שיש להקדוש ברוך הוא בבריאת העולמות ושעלה במחשבה לפניו להיות שורש לכל נשמות ישראל, ויובן על דָּרְךְ מְשִׁל הַנְּשִׁמָּה הִיא חַיּוֹת כָּל הַגּוֹף. וְהַנְּשִׁמָּה בְּעֶצְמָה אֵינָּה לָהּ תְּמוּנָה, כי היא רוחנית לגמרי, חלק אלוך ממעל ממש, ולכן אין לנו אפשרות לכנות אותה או בשום תואר, רק אנו מכניס אותה על שם פעולותיה, והיינו בְּשֵׁם הַגּוֹף שהיא שורה בו, זו חַיּוֹת הַיָּד או הַרְגֵל. וְאִם כֵּן בְּצִלְאֵל שֶׁעֲשָׂה הַמְשִׁכֵן, שֶׁהוּא חַיּוֹת הָעוֹלָמוֹת והוצרך להמשיך את חיות המשכן כנגד כל פרט ופרט בעולמות, הַצִּרְף לַיָּדֵעַ הַאֵיף לְהַכְנִיס חַיּוֹת הָעוֹלָמוֹת להבין מקורות החיות של העולם היכן הם באיזה ספירות שורשו של כל פרט ופרט מעניני העולם, וְהַצִּרְף לַיָּדֵעַ הָאוֹתֵיֹת שֶׁנִּבְרְאוּ בָּהֶם הָעוֹלָמוֹת. וְכָל מַה שֵׁיִשׁ בְּעוֹלָמוֹת הִיָּה בְּמִשְׁכָּן.

וכמבואר באור תורה (סימן יג), מגיד דבריו ליעקב (סימן קכו (קלה)). אור האמת (מג):
ואמרו רבותינו ז"ל (שבת קיח): כל השומר שבת כהלכתו אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו. וקשה למה כך. ונראה דאיתא (בראשית רבה ו יט) מה היה העולם חסר מנוחה באה שבת באה מנוחה. העולם נברא בששת ימי המעשה, ובדיבורו של השם יתברך, דהיינו אותיות התורה, ונעשה הכל מאין, אבל עדיין לא היה כח הפועל בנפעל כי זהו קיומו. וקודשא בריך הוא נקרא מנוחה שאין בו תנועה, כי תנועה לא שייך כי אם בדבר שהוא בזמן ובמקום, אבל קודשא בריך הוא הוא אין סוף ברוך הוא ואינו נעתק ממקום למקום, וגם אינו בגדר הזמן.

המנורה הוא למעלה מהשגת בני אדם. **וְזֶהוּ הַמַּאמֵר הַזֶּה שֶׁשָּׂרָה עַל הַמְּנוֹרָה נִקְרָא שְׁמֵן זַיִת, שֶׁהַבְּהִירוֹת בְּעֶצְמָהּ אֹר הַשֵּׁם** שהוא מקור לכל המאמרות **שׁוֹרָה עָלֶיהָ עַל** המנורה **כְּמוֹ הָאֹר עַל הַשְּׁמֵן. וְכָל שְׂאֵר הַמַּאמְרִים נִקְרָאִים זַיִת, שֶׁהַשְּׁמֵן אֲגוּר בְּתוֹכוֹ** שהחכמה העליונה שהיא המאמר הראשון, אגור בתוכה כנשמה המחיה את הגוף, שכל שאר המאמרות הם המשכות מעצם אור החכמה, **וְלִכְפֹּךְ לֹא כְּתוּב בְּפִרְשָׁה זֹאת וַיִּדְבַּר ה' אֶל מֹשֶׁה אוּ וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה, כִּי זֶה פְּרוּשׁ שֶׁל שְׁמֵן זַיִת** כיון שבפרשה זאת עוסקת התורה בהמשכת אור החכמה שנמשכת לעולם באמצעות מצוות הדלקת המנורה בשמן זית זך, **וְהַדְּבָר שֶׁלּוֹ אֵינוּ מְשֻׁג, אֶפְלוּ וַיֹּאמֶר, לְשׁוֹן מַחְשְׁבָהּ, לֹא שִׁיב.**

וּבְמִשְׁכַּן הָיָה גַם כֵּן צְרִיף לְהִיֹּת זֹאת דוגמא לחיות ההיולי הזה שנמשך מהמאמר הראשון. **וְזֹאת הָיְתָה הַמְּנוֹרָה, שֶׁעַל גִּרְוֹתָיו** דולקת אש תמיד, אבל היא עצמה אינה מאירה רק מרמז על השורש המאיר ובו תלויים כל הנרות דהיינו כל ההארות, והוא דוגמא לאור הראשון שהוא פשוט ואינו שורה בשום כלי, **שְׁמֵשֶׁה רִבְנוּ עָלָיו הַשְּׁלֹם נִתְקַטְּשָׁה בָּהּ** כיון שהיא למעלה מהשגה כמו האור העליון שהוא למעלה מהשגת השכל, **וְלֹא הָיְתָה יְכוּלָה לִיעֲשׂוֹת עַל יְדֵי אָדָם, כִּי אִם מֵאֱלֹהִים** כי היא למעלה מהשגת הנבראים, ומשורשי הנשמות ואפילו מבחינה משה שהוא שורש המשכת הנשמות מהכח אל הפועל בבחינת נשמה אותיות נ' משה, **שֶׁעַל יְדֵהּ הוּא הָעֵדוּת שֶׁהַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל** (שבת כב) כיון שבכוח עליון געשתה, כי מהות

וכשעשו ערב רב את העגל, אם לא שעשו המשכן היה העולם חוזר לתוהו ובוהו. אבל כשעשו המשכן נתקיים העולם על מעמדו, מפני שהיה מכוון כנגד העולם, כמו שאיתא בזוהר (שמות רלב) שהיריעות נגד הרקיעים. וזהו 'לחשוב מחשבות לעשות' (שמות לא ד), על דרך מה שאמר רבותינו ז"ל (ברכות נה.) יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהם שמים וארץ. ובכל דבר שעשה למשכן היה מחשב באותן האותיות, דרך משל כשעשה היריעות היה מחשב האותיות שבהן נבראו שמים וההיקש על השאר.

אבל הקמת המשכן היה צריך להיות על ידי משה דוקא, דכתיב (שמות כה מ) 'וראה ועשה' וגו', פירוש על ידי שאתה מסתכל בזה המשכן של מעלה, מכח הרשימו שישאר בך ממנו תתן חיות למשכן התחתון בהקמתך אותו. כי ההסתכלות הוא מדריגה תחתונה של חכמה, והיא עושה כלים, כמו שאיתא בזוהר (תרומה קסא.) באסתכלותא ברא קודשא בריך היא עלמא.

וַאֲיֵתָא (אבות פ"ה מ"א) **בְּעֶשְׂרֵה מַאמְרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם, וּפְרִיף** (ראש השנה לב.) **וְהִלָּא תְּשַׁעֲהוּ הַיּוֹן, וּמִשְׁנֵי בְּרֵאשִׁית נִמִּי מַאמֵר הוּא. וְקִשָּׁה לָמָּה לֹא כְּתוּב וַיֹּאמֶר. אֶף הַמַּאמֵר הַזֶּה אֵינוּ מְשֻׁג, רַק הַמְּדַרְגָּה תַּחְתּוֹנָה שֶׁלּוֹ מְשֻׁג,** ספירת המלכות שהוא בחינתו התחתונה המושגת לתחתונים, **וְזֶהוּ הַמְּדַרְגָּה הָאֲחֵרוֹנָה הִיא הַתְּרַגּוּם** כי התרגום הוא האופן שבו נמשך החיות מהאותיות אל השכל כדוגמת התרגום שהיא גילוי באופן המושג ומושכל, **דְּתְרַגּוּם שֶׁל דְּבוּר הוּא 'אֲרִשְׁ"ת'** (תהלים כא א) ונמצא שהחיות הנמשך מהדיבור אל העולם היינו האותיות הוא בחינת תרגום. **וְהַדְּבָר הַהוּא הוּא הַיּוֹלֵי שֶׁל כָּל הַמַּאמְרִים** החיות הפשוט שעדיין לא נמשך אל הפרטים, **שֶׁכָּל [הַתְּשַׁעֲהוּ] הַמַּאמְרִים מְמַנּוּ בָּאוּ.**

וכמבואר באור תורה (סימן א), ליקוטים יקרים יח. (סימן רלה). אור האמת (עח): בראשית נמי מאמר הוא (ראש השנה לב.) וקשה, לכתוב ויאמר. ושמעתי פירוש על זה, כי הנה ידוע בספרי המקובלים (זוהר מקץ רד.) כי ראשית הכל נאצלו האותיות, ואחר כך באותיות ברא הקדוש ברוך הוא כל העולמות. וזה סוד (בראשית א א) 'בראשית ברא אלקים א"ת', פירוש האותיות מאל"ף עד תי"ו. נמצא כי הבריאה ראשונה, דהיינו האותיות, בוודאי נאצלו במחשבה לבד בלא אמירה, כי אמירה הוא באותיות בחמשה מוצאות הפה, ועדיין לא האציל את האותיות. על כן האציל את האותיות במחשבה לבד בלא אמירה, לכן אי אפשר לכתוב אמירה כי לא היתה על ידי מאמר. ולכן התרגום הוא בחוכמתא.

בס"ד

מחודדה חדשה מפוארת, מאירת עינים, שלא נראה כמותה

אור המאיר המבואר

ממזהר"ר זאב וואלף מזוטאמור

ממזהר"ר זאב וואלף מזוטאמור

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 להשיג בחנויות הספרים

